

بررسی وضعیت مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز در مجموعه منابع الکترونیکی

مرتضی کوکبی^۱، غلامرضا حیدری^۲، آیدا مجاور^۳

چکیده

هدف: بررسی وضعیت مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز از سه جنبه دانش، نگرش و هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی (شامل دوباره‌یابی، ذخیره‌سازی، سازماندهی، نگهداشت، مدیریت جریان اطلاعات، ارزش‌یابی و ارزش‌گذاری، و مفهوم‌سازی) بر اساس مدل جونز است. **روش:** این پژوهش به روش پیمایشی و توصیفی - تحلیلی انجام و از پرسش‌نامه تصحیح‌شده «آموزنده» (۱۳۹۰) استفاده شد. با تعیین تعداد کل دانشجویان تحصیلات تکمیلی (۴۴۲۲ نفر) و با استفاده از جدول کرجسی - مورگان، تعداد تقریبی نمونه ۳۵۴ نفر تعیین گردید. از میان ۳۵۴ پرسش‌نامه توزیع شده، ۳۰۴ پرسش‌نامه برگردانده (نرخ پاسخ ۸۵/۸۷٪) و کار تجزیه و تحلیل یافته‌ها بر اساس تعداد مذکور انجام شد. برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و برای تعیین معناداری تفاوت‌ها از آمار استنباطی (آزمون تی و تحلیل واریانس) استفاده شد. **یافته‌ها:** یافته‌های توصیفی منتج از پژوهش نشان داد میانگین‌های دانش، نگرش و مجموع هفت فعالیت دانشجویان تحصیلات تکمیلی به ترتیب برابر با ۳/۹۷، ۳/۲۰ و ۲/۸۶ و میانگین کل مدیریت اطلاعات شخصی آنان برابر با ۳/۰۲ و در سطح متوسط

Kokabi80@gmail.com

ghrhaidari@gmail.com

Ayda.mojaver@gmail.com

۱. استاد گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز.

۲. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز.

۳. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز.

است. در این پژوهش به نقش چهار متغیر جنسیت، سن، دانشکده محل تحصیل و مقطع تحصیلی در مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان پرداخته و مشخص شد که از میان این عوامل «مدیریت اطلاعات شخصی» در بین دانشکده‌های مختلف با توجه به سطح معناداری ۰/۰۴ تفاوت معناداری وجود دارد، ولی میان زنان و مردان و دانشجویان با مقاطع و گروه سنی‌های مختلف تفاوت معناداری وجود ندارد.

کلیدواژه‌ها: اطلاعات شخصی، مدیریت اطلاعات، مدیریت اطلاعات شخصی، اطلاعات الکترونیکی

مقدمه و بیان مسئله

دانشجویان تحصیلات تکمیلی به عنوان پژوهشگران بالفعل و بالقوه کشور، برای انجام تکالیف، طرح‌ها و پژوهش‌های خود با حجم انبوهی از اطلاعات ذخیره شده در منابع قابل دسترس و گوناگون مواجه هستند. آنان برای دسترسی و توانایی استفاده هدفمند از اطلاعات، مفاهیم و فعالیت‌های سواد اطلاعاتی را آموزش می‌بینند تا بتوانند نیاز اطلاعاتی خود را تشخیص بدهند و آن را از انبوه اطلاعات موجود در منابع گوناگون به نحو مؤثری جستجو و بهترین و مربوطترین اطلاعات را انتخاب کنند. در مرحله بعد دانشجویان پس از انتخاب اطلاعات مورد نیاز خود، آنها را به شیوه‌های گوناگون وارد مجموعه شخصی خود می‌کنند. بنابراین مجموعه اطلاعات شخصی دانشجویان به صورت یک فضای اطلاعاتی پویا درمی‌آید که به طور پیوسته در حال تولید، مصرف و بازتولید است و دائم بر حجم آن افزوده می‌شود. دانشجویان برای استفاده بهینه از اطلاعات شخصی خود نیازمند بهره‌گیری از رشته‌های فعالیت‌هایی به نام «فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی» هستند تا بتوانند با آن، ورود، پردازش و خروج اطلاعات را کنترل کنند. چنانچه دانشجویان با سواد اطلاعاتی، با فعالیت‌ها و عناصر مدیریت اطلاعات شخصی آشنا نباشند و نتوانند مجموعه اطلاعات شخصی خود را که ممکن است حاوی اطلاعات مفید و ارزشمندی باشد، کنترل و مدیریت کنند، دوباره کاری شدت می‌گیرد و در مواردی به ایجاد فشار روانی و نگرانی، سردرگمی و آشفتگی، دسترسی نداشتن به اطلاعات در زمان و مکان مناسب و به هنگام نیاز می‌انجامد و

سبب آسیب دیدن و گم شدن اطلاعات، اتلاف وقت، انرژی و هزینه می‌شود. در نتیجه، دانشجویان نمی‌توانند استفاده کارا، خلاق و هوشمندانه‌ای از اطلاعات داشته باشند. این موضوع دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران را نیز شامل است.

با وجود چنین مسائلی، پژوهشگران درصددند با الگوگیری از چارچوب مدیریت اطلاعات شخصی جونز^۱ بررسی کنند که دانش، نگرش و فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز در چه سطحی قرار دارد و با بررسی عناصر مدیریت اطلاعات شخصی و مقایسه مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان از لحاظ متغیرهای جمعیت شناختی جنسیت، مقطع، گروه‌های سنی و دانشکده محل تحصیل، اطلاعات بیشتری از آنان کسب کنند تا در صورت وجود مشکل و ضعف در هر یک از این گروه‌ها، با ارائه پیشنهادهایی در این زمینه، به بهبود روش‌های مدیریت اطلاعات شخصی آنان کمک کنند و کارایی خود را در تحصیل و انجام پژوهش‌ها، طرح‌ها و پایان‌نامه‌های خود با توجه به مدت زمان محدودی که دارند، افزایش دهند. در این راستا برای رسیدن به هدف‌های پژوهش پرسش‌های زیر مطرح است:

۱. دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز نسبت به مدیریت اطلاعات شخصی در چه سطحی است؟
۲. نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز نسبت به مدیریت اطلاعات شخصی در چه سطحی است؟
۳. هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی (شامل دوباره‌یابی، ذخیره‌سازی، سازماندهی، نگهداشت، مدیریت جریان اطلاعات، ارزش‌یابی و ارزش‌گذاری، و مفهوم‌سازی) دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز در چه سطحی است؟

۴. آیا از لحاظ جنسیت، سن، مقطع و دانشکده محل تحصیل تفاوت معناداری میان مدیریت اطلاعات الکترونیکی شخصی و زیرمجموعه‌های آن در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز وجود دارد؟

مدیریت اطلاعات شخصی

مدیریت اطلاعات شخصی تعریف‌های مختلفی دارد. «لنسدیل»^۱ (۱۹۸۸) «برگمن»^۲ (۲۰۰۳)، «باری»^۳ (۱۹۹۵)، «بلوتی و دیگران»^۴ (۲۰۰۲) و «بردمن»^۵ (۲۰۰۴) تعریف‌ها و تقسیم‌بندی‌های متعددی از مدیریت اطلاعات شخصی ارائه داده‌اند که همه آنها تحت تأثیر فرایند سنتی مدیریت اطلاعات یعنی فراهم‌آوری، سازماندهی، ذخیره‌سازی، بازیابی، دسترسی و انتشار است. اما «جونز» (۲۰۰۸) در مقایسه با سه فرایند ورود، ذخیره و بازیابی اطلاعات که در دیدگاه سنتی وجود داشت دیدگاهی را مطرح می‌سازد که مسئله مدیریت اطلاعات شخصی را به‌طور عمیق‌تر و پیچیده‌تر بررسی می‌کند (آموزنده، ۱۳۹۰). جونز فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی را در سه دسته جای داد: الف) فعالیت‌های نگهداری (ب) فعالیت‌های فراسطحی (ج) فعالیت‌های یافتن و دوباره‌یابی. وی براساس آنها هفت فعالیت برای مدیریت اطلاعات شخصی در نظر گرفت: ۱. دوباره‌یابی ۲. ذخیره‌سازی ۳. سازماندهی ۴. نگهداشت ۵. امنیت و مدیریت جریان اطلاعات، ۶. ارزش‌یابی و ارزش‌گذاری ۷. تدبیر و مفهوم‌سازی. در پژوهش حاضر می‌توان مدیریت اطلاعات شخصی را چنین تعریف کرد: مدیریت اطلاعات شخصی به رویه و فعالیت‌هایی اطلاق می‌شود که دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز، به وسیله آنها برای انجام تکالیف کلاسی،

1. Lansdale
2. Bergman
3. Barreau
4. Bellotti et al.
5. Bordman

پژوهش‌ها، طرح‌ها و پایان‌نامه‌های خود، اقلام اطلاعاتی الکترونیکی را در فضای شخصی رایانه‌ای به منظور برآوردن نیازها و هدف‌های خاص در زمان مطلوب فراهم‌آوری، ذخیره، سازماندهی، بازیابی و استفاده می‌کنند.

با توجه به هویت میان‌رشته‌ای بودن حوزه مطالعاتی مدیریت اطلاعات شخصی، مطالعات فراوانی در این زمینه صورت گرفته است که هر یک به جنبه‌های خاصی توجه دارد. در نتیجه سبب گسترده شدن مطالعات انجام شده در این زمینه شده است. در ادامه به چند مورد از پژوهش‌های مرتبط با پژوهش حاضر اشاره می‌شود:

تا قبل از دهه ۱۹۸۰ مطالعاتی توصیفی مبنی بر اینکه افراد چگونه اطلاعات شخصی خود را مدیریت می‌کنند، وجود داشت (پیر^۱، ۲۰۱۱). از دهه ۱۹۸۰ به بعد مدیریت اطلاعات شخصی اسناد کاغذی مطرح شد و در آن، بیشتر تأکید بر این بود که افراد اطلاعات شخصی خود را چگونه و چرا به شیوه‌ای خاص سازماندهی می‌کنند؟ (ملن^۲، ۱۹۸۳؛ کول^۳، ۱۹۸۲؛ لئسدیل، ۱۹۸۸؛ کواسنیک^۴، ۱۹۹۲؛ کیس^۵، ۱۹۸۱). از آغاز دهه ۱۹۸۰ و با اوج‌گیری هیجان‌های ناشی از ظرفیت‌های بالقوه رایانه‌های شخصی جهت ارتقای قابلیت‌های بشری در پردازش و مدیریت اطلاعات بود که عبارت «مدیریت اطلاعات شخصی» از سوی لئسدیل (۱۹۸۸) مورد استفاده قرار گرفت (زوارقی و صفایی، ۱۳۹۱) و پژوهش‌های مربوط به مدیریت اطلاعات شخصی وارد دوره جدیدی شد. در دهه‌های اولیه که هنوز فناوری‌های جدید کامپیوتری همانند فناوری‌های سنتی (کاغذ) در بافت محیط کار مورد قبول قرار نگرفته بود، پژوهشگرانی چون «باری» (۱۹۹۵)، «باری و ناردی»^۶ (۱۹۹۵)؛ «فرتیگ^۱ و دیگران» (۱۹۹۶) مدیریت اطلاعات شخصی اسناد

1. Paré

2. Malone

3. Cole

4. Kwasnik

5. Case

6. Barreau and Nardi

کاغذی و الکترونیکی را بررسی و آنها را با هم مقایسه کردند. آنان در پژوهش‌های جداگانه به این نتیجه رسیدند که افراد تمامی رفتارهای مبتنی بر مدیریت اطلاعات شخصی اسناد کاغذی را همچنان در محیط الکترونیکی حفظ کرده‌اند. به عنوان مثال، افرادی که برای دسترسی به اسناد کاغذی مورد نیاز خود - که مجبور بودند به طور مکرر به آنها مراجعه کنند - آنها را روی میز خود انباشته می‌کردند، همان رفتار را در محیط کامپیوتری نیز داشتند با این تفاوت که فایل‌های مورد نیاز خود را در دسک‌تاپ کامپیوتر قرار می‌دادند تا به آسانی در دسترس باشند.

چنان‌که بیان شد، پژوهشگران با رویکردهایی متفاوت مدیریت اطلاعات شخصی افراد را بررسی می‌کنند. با مرور پژوهش‌ها شماری از پژوهشگران به سه فعالیت اصلی مدیریت اطلاعات شخصی یعنی دوباره‌یابی، ذخیره‌سازی و سازماندهی توجه می‌کنند و سپس راهکارها و راهبردهای مختلفی را ارائه می‌دهند (اوسی اوتاپا و ددی^۲، ۲۰۱۳). در زمینه دوباره‌یابی اطلاعات می‌توان به پژوهش «باری و ناردی» (۱۹۹۵) اشاره کرد. آنان در پژوهش خود دورویکرد اصلی را برای یافتن اطلاعات شخصی شناسایی کردند: ۱. رویکرد مبتنی بر مکان ۲. رویکرد منطقی. آنها به این نتیجه رسیدند که اکثریت افراد، رویکرد مبتنی بر مکان را (به این معنی که آنها معمولاً می‌دانند که فایل‌ها در کجا قرار گرفته‌اند و به سادگی آنها را مرور می‌کنند تا به نتیجه برسند) بر رویکرد منطقی (شامل جستجو به وسیله کلیدواژه) ترجیح می‌دهند. «دنگ و فنگ»^۳ (۲۰۱۱) نیز در پژوهش خود چهار روش اصلی برای دوباره‌یابی اطلاعات موجود در وب‌سایت‌ها (شامل ۱. ابزارهای دوباره‌یابی اطلاعات در مرورگرهای وب ۲. موتورهای جستجوی دوباره‌یابی ۳. دوباره‌یابی مبتنی بر صوت و ۴. خدمات تاریخچه جستجو) و سه رویکرد دوباره‌یابی اطلاعات که در مدیریت اطلاعات شخصی استفاده می‌شود (شامل ۱. جستجو بر اساس ساختار متن ۲.

1. Fertig

2. Osae Otopah and Dadzie

3. Deng and Feng

رویکردهای مبتنی بر مرور و ۳. جستجوی مبتنی بر محتوا) را شناسایی کردند و به این نتیجه رسیدند که با پیروی از سازوکار یادآوری در حافظه انسان، روش فراخوان مبتنی بر ساختار متن، هم در وب و هم در مدیریت اطلاعات شخصی می‌تواند باعث شود تا کاربران اطلاعات خود را به آسانی پیدا کنند.

نوع محمل‌ها و مجراهایی که دانشجویان برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز خود استفاده می‌کنند، نوع رفتار آنان را در ذخیره‌سازی اطلاعات شخصی تعیین می‌کند. به عنوان مثال، می‌توان به ذخیره‌سازی اطلاعات موجود در وب اشاره کرد. در این رابطه می‌توان به پژوهش‌های «کاپرا»^۱ (۲۰۰۹) و «مجید^۲ و دیگران» (۲۰۱۰) اشاره کرد. «کاپرا» (۲۰۰۹) در مقاله‌ای به بررسی شیوه‌های مدیریت اطلاعات شخصی پرداخت. نتایج پژوهش به این صورت بود که ۹۸٪ افراد از طریق بوک‌مارک و بقیه از طریق ایمیل، نوشتن روی کاغذ، کپی کردن نشانی اینترنتی، ذخیره‌کردن صفحات وبی و ذخیره‌کردن در سایت‌های بوک‌مارک، اطلاعات وبی مورد نیاز خود را ذخیره می‌کنند. «مجید و دیگران» (۲۰۱۰) پژوهشی شبیه به پژوهش «کاپرا» (۲۰۰۹) با هدف بررسی میزان درک دانشجویان دو دانشگاه عمومی در مالزی از خدمات اینترنتی برای مدیریت اطلاعات شخصی انجام دادند. یافته‌ها نشان داد ۷۵٪ دانشجویان از خدمات اینترنت برای ذخیره‌سازی و مدیریت برخی از اقلام اطلاعاتی استفاده می‌کنند. خدمات اینترنت به طور عمده توسط دانشجویان برای ذخیره‌سازی نشانی‌های ایمیل‌ها و پیام‌ها، اسناد متنی شخصی و عکس‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. فقط تعداد کمی از دانشجویان برای نگهداری اطلاعات مربوط به قرار ملاقات، شماره تلفن، اسناد پیش‌نویس، پیشینه‌های صوتی و تصویری و سیاهه‌های از چیزهایی که باید انجام شود، به ذخیره‌سازی آنلاین می‌پرداختند. در نهایت، نتایج مقاله نشان داد باید اقدام‌های خاصی برای بهبود

1. Capra

2. Majid

مهارت‌های مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان و عموم مردم صورت بگیرد. از جدیدترین پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه مدیریت اطلاعات شخصی، پژوهش «اوسی اوتاپا و ددی» (۲۰۱۳) است. آنها با هدف بررسی شیوه‌های مدیریت اطلاعات شخصی اسناد کاغذی و الکترونیکی دانشجویان دانشگاه غنا به روش پیمایشی و با استفاده از مدل جونز مقاله‌ای را نوشتند. یافته‌ها نشان داد شکل ارقام اطلاعاتی، توانایی‌های کاربران، حجم مجموعه، حافظه و عادت‌های افراد سبب ایجاد تنوع در شیوه‌های مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان غنا شده است. از جمله اشکال‌های عمده دانشجویان، مهارت ناکافی، پراکندگی اطلاعات، عادت‌های نامناسب و حافظه ناکارآمد آنها گزارش و نیز به نقش مفید کتابداران و حمایت مدیران کتابخانه‌ها اشاره شد.

در ایران اولین پژوهش‌های انجام شده به صورت پیمایشی را «عبداللهی» (۱۳۹۰) و «آموزنده» (۱۳۹۰) انجام دادند.

«عبداللهی» (۱۳۹۰) در پژوهش خود میزان استفاده اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران از ابزارهای مدیریت اطلاعات شخصی را به روش مصاحبه نیمه ساختارمند بررسی کرد. نتایج پژوهش او نشان داد ۳۷٪ شرکت‌کنندگان در مصاحبه از ابزارها و روش‌هایی خاص برای سازماندهی و نگهداری اطلاعات شخصی استفاده می‌کنند یا روش‌های منحصربه‌فردی برای بازیابی اطلاعات دارند. بیشترین روش‌های مورد استفاده در سازمان‌دهی اطلاعات، روش‌های طبقه‌بندی اطلاعات به ترتیب بر اساس موضوع، نام فایل، تاریخ، نوع فایل، و کمترین روش مورد استفاده سازمان‌دهی بر اساس حجم فایل است. بیشترین ابزار مورد استفاده توسط جامعه مورد مطالعه برای نگهداری اطلاعات شخصی، بعد از رایانه شخصی به ترتیب فلش، هارد اکسترنال، تقویم، پست الکترونیکی، سی‌دی و کمترین ابزار مورد استفاده بوک‌مارک و دیسکت است. بیش از نیمی از شرکت‌کنندگان در مصاحبه (۶۰/۴٪) اطلاعات شخصی خود را معمولاً بر اساس موضوع بازیابی می‌کردند.

«آموزنده» (۱۳۹۰) نیز در پژوهش خود مدیریت اطلاعات شخصی را در سه عامل دانش، نگرش و هفت مهارت، به وسیله پرسش نامه، رفتار مدیریت اطلاعات دانشجویان را روی کامپیوتر شخصی آن‌ها می‌داند. مدل مورد استفاده او برای طراحی پرسش نامه، مدیریت اطلاعات شخصی جونز است. چنان‌که بیان شد «جونز» فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی را در مدل خود بررسی کرده است. «آموزنده» از واژه «مهارت» به جای «فعالیت» در مدل جونز استفاده کرده است، در حالی‌که وی در پرسش نامه خود به فرایند انجام این فعالیت‌ها با توجه به سه عنصر زمان، مکان و راهبردهای لازم هر فعالیت پرداخته است نه به بررسی میزان مهارت‌های افراد در فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی. بنابراین، در پژوهش حاضر با توجه به مدل جونز از واژه «فعالیت» به جای «مهارت» استفاده شد.

آنچه این پژوهش را از آثار دیگر متمایز می‌کند بررسی دانش، نگرش و هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی بر اساس مدل جونز است که برخلاف پژوهش‌های پیشین، دید کلی و جامع‌تری درباره مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان ارائه می‌دهد. همچنین در این پژوهش مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان از لحاظ جنسیت، مقطع تحصیلی، دانشکده محل تحصیل و سن دانشجویان مقایسه می‌شود که در پژوهش‌های پیشین کمتر به آن پرداخته شده است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به روش پیمایشی، و توصیفی-تحلیلی انجام شد. جامعه آماری پژوهش کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز می‌باشند. طبق آمار دفتر تحصیلات تکمیلی دانشگاه، تعداد کل دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری مشغول به تحصیل در سال ۱۳۹۱-۱۳۹۲، ۴۴۲۲ نفر است. با استفاده از جدول کرجسی - مورگان، تعداد تقریبی نمونه ۳۵۴ نفر است. شیوه نمونه‌گیری از جامعه آماری بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای نسبی است. از میان ۳۵۴ پرسش‌نامه

توزیع شده در بین اعضای نمونه آماری، ۳۰۴ پرسش نامه برگردانده (۸۷/۸۵٪) و کار تجزیه و تحلیل یافته‌ها با استفاده از نسخه ۲۰ نرم افزار اسپاس بر اساس تعداد مذکور انجام شد.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسش نامه تصحیح شده «مهدیه آموزنده» (۱۳۹۰) است. این پرسش نامه از چهار بخش و ۸۱ سؤال تشکیل شده است. بخش اول مربوط به مشخصات جمعیت شناختی جامعه مورد پژوهش؛ بخش دوم شامل ۵۷ سؤال بسته، یک سؤال باز و مربوط به هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی (ذخیره سازی، سازماندهی، دوباره یابی، نگهداشت، امنیت و مدیریت جریان اطلاعات، ارزش یابی و ارزش گذاری و مفهوم سازی)؛ بخش سوم با ۱۳ سؤال بسته و یک سؤال باز مربوط به دانش؛ و بخش چهارم با ۱۰ سؤال بسته، مربوط به نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی نسبت به مدیریت اطلاعات شخصی است. پایایی پرسش نامه تصحیح شده «آموزنده» ۰/۸۹ برآورد شده که بیانگر پایایی آن است.

یافته‌های پژوهش و تحلیل آنها

یافته‌های منتج از پژوهش در دو بخش «یافته‌های مربوط به آمار توصیفی» و «یافته‌های مربوط به آمار استنباطی» آورده و در صورت امکان با پژوهش‌های پیشین مقایسه شده است.

الف) یافته‌های توصیفی و تحلیل آنها

جدول میانگین‌های دانش، نگرش و هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری و دانشجویان تحصیلات تکمیلی را به طور کلی نشان می‌دهد.

جدول ۱ میانگین میانگین‌های دانش و نگرش و هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی

شاخص		کارشناسی ارشد		دکتری		تحصیلات تکمیلی	
		انحراف میانگین	انحراف میانگین	انحراف میانگین	انحراف میانگین	انحراف میانگین	انحراف میانگین
مدیریت اطلاعات شخصی							
دانش		۳/۲۸	۰/۹۶	۳/۱۳	۰/۹۸	۳/۲۰	۰/۹۷
نگرش		۳/۹۷	۰/۹	۳/۹۸	۰/۸۶	۳/۹۷	۰/۸۸
مجموع هفت فعالیت		۲/۸۸	۱/۱۳	۲/۸۳	۱/۲۲	۲/۸۶	۱/۲۶
دوباره‌یابی		۳/۵۷	۱/۰۶	۳/۴۹	۰/۹۷	۳/۵۳	۱/۰۱
ذخیره‌سازی		۳/۲۵	۱/۱۹	۳/۰۶	۱/۰۹	۳/۱۵	۱/۱۴
سازماندهی		۲/۵۷	۱/۳۲	۲/۵۹	۱/۲۳	۲/۵۸	۱/۲۷
نگهداشت		۲/۱۶	۱/۴۵	۲/۱۲	۱/۴۷	۲/۱۴	۱/۴۶
مدیریت جریان اطلاعات		۲/۶۲	۱/۴۱	۲/۵۷	۱/۴۳	۲/۵۹	۱/۴۲
ارزش‌یابی و ارزش‌گذاری		۲/۷۴	۱/۳۶	۲/۵۵	۱/۳۲	۲/۶۴	۱/۳۴
تدبیر و مفهوم‌سازی		۳/۳۱	۱/۱۳	۳/۴۴	۱/۲۲	۳/۳۷	۱/۱۷
مدیریت اطلاعات شخصی		۳/۰۵	۱/۱۹	۲/۹۹	۱/۱۷	۳/۰۲	۱/۱۸

با توجه به جدول میانگین میانگین‌های به دست آمده از مجموعه عناصر دانش، معادل ۳/۲۰ محاسبه شده است. بنابراین این مقدار عددی، گویای این مطلب است که دانش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز در حد متوسط قرار دارد. با توجه به پاسخ‌های داده شده به پرسش‌های پرسش‌نامه، مشخص شد دانشجویان به طور متوسط سعی می‌کنند دانش خود را نسبت به محیط کامپیوتر و مدیریت آن افزایش دهند. این یافته‌ها با یافته‌های «آموزنده» (۱۳۹۰) همسوست.

با توجه به جدول مقدار میانگین میانگین‌های به دست آمده از مجموعه عناصر نگرش که برابر با ۳/۹۷ است می‌توان ادعا کرد که نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز در حد مطلوب است و نشان می‌دهد که دانشجویان

به اهمیت و ضرورت مدیریت اطلاعات شخصی و لزوم به‌کارگیری آن در مجموعه اطلاعات شخصی واقف هستند. همچنین دیدگاه مثبتی نسبت به مسئله مدیریت اطلاعات شخصی دارند. این یافته‌ها همسو با یافته‌های «آموزنده» (۱۳۹۰) است.

با توجه به جدول ۱ میانگین هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان تحصیلات تکمیلی که شامل دوباره‌یابی، ذخیره‌سازی، سازماندهی، نگهداشت، مدیریت جریان اطلاعات، مفهوم‌سازی و ارزش‌یابی و ارزش‌گذاری، برابر با ۲/۸۶ است نشان‌دهنده حدّ متوسط هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی است. در ادامه، یافته‌های مربوط به هر کدام از فعالیت‌ها با توجه به جدول ۱ به‌طور جداگانه آمده است:

۱. دوباره‌یابی: در پژوهش حاضر دوباره‌یابی اطلاعات شخصی با توجه به سه عنصر «زمان یافتن اطلاعات»، «مکان یافتن اطلاعات» و «راهبردهای دوباره‌یابی اطلاعات شخصی دانشجویان» سنجیده شده است. میانگین میانگین‌های به‌دست آمده از مجموعه عناصر فعالیت دوباره‌یابی اطلاعات الکترونیکی شخصی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی برابر با ۳/۵۳ و در حدّ مطلوب است. این یافته‌ها با یافته‌های پژوهش «آموزنده» (۱۳۹۰) همسوست. دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری زمان کمتری را برای پیدا کردن اطلاعات مورد نیاز خود از مجموعه شخصی خود صرف می‌کنند و قادرند اطلاعات مورد نیاز خود را در زمان مطلوب پیدا کنند؛ در حالی که «اوسی اوتاپا و ددی» (۲۰۱۳) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که کمتر از ۵۰٪ دانشجویان به راحتی اطلاعات مورد نیاز خود را پیدا می‌کنند.

دانشجویان دکتری در هنگام جستجوی اطلاعات مورد نیاز خود به‌علت فراموش کردن محلّ اطلاعات در مجموعه شخصی خود، بیشتر از دانشجویان کارشناسی ارشد به منبع اصلی اطلاعات مراجعه می‌کنند. «اوسی اوتاپا و ددی» (۲۰۱۳) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که حجم اطلاعات شخصی تأثیر زیادی در بازیابی اطلاعات شخصی افراد دارد. شاید بتوان گفت دلیل این امر، مربوط به حجم زیاد اطلاعات شخصی دانشجویان دکتری نسبت به دانشجویان کارشناسی ارشد است. «عبداللّهی»

(۱۳۹۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که اعضای هیئت علمی معمولاً در بازیابی اطلاعات شخصی خود با مشکل مواجه می‌شوند. یافته‌های پژوهش حاضر مغایر با یافته‌های «عبداللہی» (۱۳۹۰) است.

در یافته‌های حاصل از پرسش‌های مربوط به انواع شیوه‌های بازیابی اطلاعات، مشخص شد دانشجویان سعی دارند از ساده‌ترین و آشناترین شیوه‌های بازیابی مثل مرور کردن استفاده کنند و از ابزارهای بازیابی اطلاعات شخصی مثل گوگل دسک‌تاپ که در بخش مربوط به دانش ابزاری آمده بود، استفاده بسیار اندکی دارند. این در حالی است که از ناکارآمدی کافی این نوع از بازیابی اطلاعات مطلع هستند (با توجه به برخی از یادداشت‌هایی که کنار پرسش‌های پرسش‌نامه گذاشته شده بود). این یافته‌ها همسوبا پژوهش‌های «باری و ناردی» (۱۹۹۵)، «دنگ و فنگ» (۲۰۱۰)، «عبداللہی» (۱۳۹۰) و «آموزنده» (۱۳۹۰) است.

۲. ذخیره‌سازی: در این پژوهش سه عامل زمان، مکان و راهبردهای ذخیره‌سازی اطلاعات شخصی سنجیده شد. میانگین میانگین‌های به دست آمده از مجموعه عناصر فعالیت ذخیره‌سازی اطلاعات الکترونیکی شخصی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی برابر با ۳/۱۵ و در حد مطلوب است. یافته‌های حاصل از پژوهش نشان داد دانشجویان اطلاعات شخصی مورد نیاز خود را بیشتر برای رفع نیازهای کنونی خود ذخیره می‌کنند تا برای رفع نیازهای احتمالی در آینده، که همسوبا یافته‌های «آموزنده» (۱۳۹۰) است. ولی در یادداشت‌هایی که برخی از دانشجویان کارشناسی ارشد در کنار پرسش‌های این بخش از پرسش‌نامه گذاشته بودند، اظهار داشتند که از ترس از دست دادن مقاله‌های موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی، حتی مجبور به ذخیره تمامی مقاله‌هایی می‌شوند که به آن‌ها نیاز ندارند؛ اما ممکن است در آینده به آنها احتیاج داشته باشند. دانشجویان به طور متوسط بیشتر از ابزارهای جانبی مثل فلش، سی‌دی، دی‌وی‌دی، حافظه‌های جانبی برای ذخیره‌سازی اطلاعات شخصی خود استفاده می‌کنند تا از فضای وب مثل بوک‌مارک‌ها، ایمیل‌ها و وبلاگ‌های شخصی. این یافته‌ها

همسوبا یافته‌های «آموزنده» (۱۳۹۰) و «عبداللهی» (۱۳۹۰) است. شاید علت استفاده نکردن از فضای وب، ناآگاهی یا اعتماد نداشتن دانشجویان به وب باشد. «کاپرا» (۲۰۰۹) در پژوهش خود مشاهده کرد بیش از ۹۸٪ افراد از طریق بوک‌مارک و ایمیل اطلاعات مورد نیاز خود را ذخیره می‌کنند. همچنین «مجید و دیگران» (۲۰۱۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که ۷۵٪ دانشجویان برای ذخیره‌سازی و مدیریت برخی از اقلام اطلاعاتی از خدمات اینترنت استفاده می‌کنند که این یافته‌ها مغایر با پژوهش حاضر است.

۳. سازماندهی: در این پژوهش سازماندهی اطلاعات شخصی با توجه به دو عنصر «زمان» و «راهبردهای سازماندهی اطلاعات شخصی» سنجیده شد. میانگین میانگین‌های به دست آمده از مجموعه عناصر فعالیت سازماندهی اطلاعات الکترونیکی شخصی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی برابر با ۲/۵۸ و درحدّ متوسط است. این یافته‌ها با پژوهش «آموزنده» (۱۳۹۰) همسوست. یافته‌های پژوهش نشان داد دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری به طور متوسط به علت ازدیاد حجم اطلاعات ذخیره شده به مرتب‌سازی دوباره اطلاعات می‌پردازند و به طور معمول نیز سازماندهی اطلاعات زمان کمتری می‌گیرد. این یافته‌ها با یافته‌های «اوسی اوتا‌پا و ددی» (۲۰۱۳) همسوست. درباره شیوه‌های سازماندهی پرسیده شده در پرسش‌نامه، دانشجویان تحصیلات تکمیلی بیشتر از سازماندهی براساس پوشه‌های موضوعی، برای سازماندهی اطلاعات شخصی خود کمتر براساس نوع فرمت اطلاعات مثل فایل‌های متنی، پی‌دی‌اف، پاورپوینت، عکس، ویدئو و... اطلاعات موجود را دسته‌بندی و کمتر از یادداشت‌های توضیحی استفاده می‌کنند. این یافته‌ها همسوبا یافته‌های «آموزنده» (۱۳۹۰) و «عبداللهی» (۱۳۹۰) است. «عبداللهی» (۱۳۹۰) نیز در پژوهش خود به این نکته اشاره کرد که افراد شرکت‌کننده در پژوهش از روش‌های مناسب برای سازماندهی اطلاعات شخصی استفاده نمی‌کنند و در بازیابی دچار مشکل می‌شوند. اما در پژوهش حاضر با توجه به پاسخ‌های داده شده، دانشجویان از روش سازماندهی اطلاعات شخصی خود رضایت

نسبی داشتند.

۴. **فعالیت نگهداشت:** میانگین میانگین‌های به دست آمده از مجموعه عناصر فعالیت نگهداشت اطلاعات الکترونیکی شخصی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی برابر با ۲/۱۴ و در حد متوسط است. امروزه دانشجویان تحصیلات تکمیلی، از جمله کاربران سیستم‌های کامپیوتری شخصی به شمار می‌آیند و روزانه ساعات زیادی را با این ابزار سپری می‌کنند. پاسخ‌های داده شده به پرسش‌های مربوط به نگهداشت، زنگ خطری برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی است زیرا آنان نسبت به حفاظت و نگهداری از مجموعه اطلاعات شخصی الکترونیکی که در بیشتر مواقع حاوی مطالب مهم و ارزشمند است، عملکرد ضعیفی دارند؛ به طوری که میانگین گزینه «استفاده نمی‌کنم» بیشتر از گزینه‌های دیگر است. از انواع شیوه‌های حفاظت و نگهداری از مجموعه اطلاعات الکترونیکی شخصی می‌توان به پشتیبان‌گیری‌های مداوم روی ابزارهای جانبی رایانه یا به پشتیبان‌گیری به صورت خودکار، فشرده‌سازی فایل‌ها، همگام‌سازی اطلاعات و خانه‌تکانی‌های منظم برای حذف موارد غیرضروری ذخیره شده بر روی رایانه اشاره کرد. دانشجویان بیشتر از خانه‌تکانی و حذف موارد غیرضروری و غیرمفید برای نگهداشت اطلاعات شخصی استفاده می‌کنند. با اینکه از مهم‌ترین و پرکاربردترین روش‌های نگهداری و حفاظت از اطلاعات، همگام‌سازی فایل‌ها و گرفتن فایل‌های پشتیبان است، دانشجویان کمترین میزان پاسخ‌دهی را در این زمینه‌ها داشته‌اند. یکی از دلایل این امر می‌تواند نداشتن دانش و آگاهی کافی نسبت به عناصر مذکور باشد و نیاز به آموزش بیشتر در میان دانشجویان دیده می‌شود. این یافته‌ها همسوبا یافته‌های «آموزنده» (۱۳۹۰) است.

۴. **مدیریت جریان اطلاعات:** میانگین میانگین‌های به دست آمده از مجموعه عناصر فعالیت مدیریت جریان اطلاعات الکترونیکی شخصی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی برابر با ۲/۵۹ و در حد متوسط است. از انواع شیوه‌های حفظ امنیت اطلاعات شخصی می‌توان به استفاده از آنتی‌ویروس‌ها، پنهان‌سازی فایل‌ها، استفاده از

قابلیت‌های دیواره‌های آتش، حذف کوکی‌ها و استفاده از رمزگذاری‌ها اشاره کرد. از میان شیوه‌ها کمترین میزان پاسخ‌دهی مربوط به حذف کوکی‌ها و استفاده از دیواره‌های آتش و بیشترین میزان پاسخ‌دهی مربوط به استفاده از رمزگذاری‌ها بود. یکی از دلایل استفاده نکردن دانشجویان از معمول‌ترین روش‌های ایمن‌سازی اطلاعات شخصی می‌تواند نداشتن دانش و آگاهی کافی نسبت به عناصر مذکور باشد؛ به طوری که شماری از دانشجویان در کنار پرسش‌های پرسش‌نامه، نداشتن آگاهی و ناآشنایی خود با عناصر مذکور را اعلام کرده بودند؛ بنابراین در این زمینه نیاز به آموزش دارند. دانشجویان کارشناسی ارشد محیط دسک‌تاپ رایانه خود را نسبت به دانشجویان دکتری شلوغ‌تر و درهم‌ریخته‌تر می‌دانند. همچنین محیط کامپیوتر شخصی خود را بیشتر بر اساس روحیات و علایق خود تنظیم می‌کنند تا بر اساس نیازهای کنونی‌شان. «باری و ناردی» (۱۹۹۵) و «فرتیگ و دیگران» (۱۹۹۶) در پژوهش‌های خود ذکر کردند که افراد در محیط دسک‌تاپ رایانه خود بر اساس نیاز خود فایل‌های مورد نظر را در دسترس قرار می‌دهند که مغایر با پژوهش حاضر است.

۶. ارزش‌یابی و ارزش‌گذاری: میانگین میانگین‌های به دست آمده از مجموعه عناصر فعالیت ارزش‌یابی و ارزش‌گذاری اطلاعات الکترونیکی شخصی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی برابر با ۲/۶۴ و در حد متوسط است. در این بخش دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری عملکرد خود را درباره فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی ارزیابی کرده‌اند. پژوهشگران به این نتیجه رسیدند که دانشجویان بیشتر از حد متوسط اظهار داشته‌اند که یادداشت‌های توضیحی و برجسته‌کردن عنوان‌های فایل‌ها سبب بهتریافتن اطلاعات شخصی آنان می‌شود، در حالی که در بخش پرسش‌های مربوط به سازماندهی اطلاعات، دانشجویان از یادداشت‌های توضیحی کمترین میزان استفاده را داشته‌اند. بسیاری از دانشجویان (بیشتر از ۸٪) اظهار داشته‌اند که پوشه‌بندی فایل‌های کامپیوتری باعث جستجوی بهتر اطلاعات شخصی آنها می‌شود. همچنین به طور متوسط روش سازماندهی اطلاعات به کار گرفته شده توسط خود را قابل اعتماد و درست

می‌دانند و کمترسی می‌کنند شیوه‌های جدید و مناسب سازماندهی اطلاعات شخصی را یاد بگیرند. این یافته‌ها همسوبا یافته‌های «آموزنده» (۱۳۹۰) است. با توجه به یافته‌های پژوهش «دنگ و فنگ» (۲۰۱۱) نگهداری نتایج جستجوهای قبلی یکی از روش‌های سازماندهی و بازیابی سریع اطلاعات شخصی است، درحالی‌که نتیجه این پژوهش نشان داد دانشجویان اطلاعات کافی در این زمینه ندارند.

۷. تدبیر و مفهوم‌سازی: میانگین میانگین‌های به‌دست‌آمده از مجموعه عناصر فعالیت تدبیر و مفهوم‌سازی اطلاعات الکترونیکی شخصی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز برابر با ۳/۲۹ و درحدّ مطلوب است. دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری قبل از شروع به انجام یک پروژه به‌طور متوسط سعی می‌کنند طرحی روشن از آن را در ذهن خود ترسیم و دانش اولیه و کافی درباره آن را کسب کنند. دانشجویان دکتری نسبت به دانشجویان ارشد بیشتر سعی می‌کنند پیش از انجام یک پروژه، رئوس مطالب را به‌صورت یک مجموعه کلی یادداشت کنند و طرحی جامع از کار خود را بکشند. دانشجویان به خروجی و نتیجه هرپژوهش قبل از شروع به انجام آن می‌اندیشند و به‌طور متوسط یک برنامه زمانی و کاری منظم قبل از شروع به انجام هر پژوهش یا تکلیف را طراحی می‌کنند. این یافته‌ها همسوبا یافته‌های آموزنده (۱۳۹۰) است.

ب. آمار استنباطی مربوط به یافته‌های پژوهش و تحلیل آنها

در این بخش سعی براین است تا معناداری تفاوت مدیریت اطلاعات شخصی از لحاظ جنسیت، سن، مقطع و دانشکده سنجیده تا مشخص شود که این متغیرها چه تأثیری می‌توانند بر روی مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان داشته باشند. برای مقایسه مدیریت اطلاعات شخصی در میان دو جنس زن و مرد و دو مقطع کارشناسی ارشد و دکتری، از آزمون تی برای گروه‌های مستقل و از آزمون آنوا یا تحلیل واریانس یک‌راهه برای مقایسه مدیریت اطلاعات شخصی در میان چند گروه از جمله سن و دانشکده،

استفاده شد.

نتایج حاصل از آزمون t مستقل (جدول ۲) نشان می‌دهد میانگین مدیریت اطلاعات شخصی در مردان بالاتر از زنان است، لیکن با توجه به سطح معناداری ۰/۵۵ در فاصله اطمینان ۰/۹۵ این اختلاف معنادار نیست ($P > ۰/۰۵$). «سانگ و لینگ»^۱ (۲۰۰۷) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان مرد و زن متفاوت است و مردان بیشتر از زنان از مدیریت اطلاعات شخصی خود راضی هستند و فعالیت بالایی دارند.

جدول ۲. نتایج آزمون t مستقل مربوط به مقایسه مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان تحصیلات تکمیلی از لحاظ جنسیت

شاخص آماری گروه‌ها	تعداد n	میانگین M	انحراف معیار SD	درجه آزادی Df	t	سطح معناداری
مرد	۱۳۸	۲۲۱/۰۸	۳۲/۶۱	۳۰۲	-۰/۵۹۴	۰/۵۵
زن	۱۶۶	۲۱۸/۹۲	۳۰/۳۱			

نتایج حاصل از آزمون t مستقل (جدول ۳) نشان می‌دهد میانگین مدیریت اطلاعات شخصی در دانشجویان دکتری بالاتر از دانشجویان کارشناسی ارشد است، لیکن با توجه به سطح معناداری ۰/۲۵۸ در فاصله اطمینان ۰/۹۵ این اختلاف معنادار نیست ($P > ۰/۰۵$). با اینکه انتظار می‌رفت عملکرد دانشجویان دکتری با توجه به تجربه چندین ساله خود در مقایسه با دانشجویان کارشناسی ارشد بهتر باشد، در این پژوهش تفاوت معناداری میان دانشجویان از لحاظ مقطع تحصیلی مشاهده نشد. این یافته‌ها با یافته‌های «آموزنده» (۱۳۹۰) همسوست.

جدول ۳ نتایج آزمون t مستقل مربوط به مقایسه مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان تحصیلات تکمیلی از لحاظ مقطع تحصیلی

شاخص آماری گروه‌ها	تعداد n	میانگین M	انحراف معیار SD	درجه آزادی Df	t	سطح معناداری
کارشناسی ارشد	۲۳۶	۲۲۰/۹۳	۳۱/۵۱	۳۰۲	۱/۰۸	۰/۲۸۱
دکتری	۶۸	۲۱۶/۷۲	۳۰/۷۱			

جدول ۴ نشان می‌دهد مدیریت اطلاعات شخصی در بین سنین مختلف با توجه به سطح معناداری ۰/۵۹ در فاصله اطمینان ۰/۹۵ تفاوت معناداری ندارد ($P > 0/05$). در پژوهش «سانگ و لینگ» (۲۰۰۷) مشخص شد افراد در گروه‌های سنی مختلف دارای تجربه‌های مختلفی هستند. هرچه سن افراد بالاتر برود تجربه استفاده آنها از رایانه نیز بیشتر می‌شود. در نتیجه مدیریت اطلاعات شخصی افراد می‌تواند تحت تأثیر آن قرار بگیرد که خلاف آن در این پژوهش ثابت شد. البته این شرایط همیشه ثابت نیست. ممکن است دانشجویان با سن کم، بیشتر از دانشجویان با سن بالا در معرض فناوری‌های نوین قرار بگیرند. در نتیجه تمایل، تجربه‌ها و فعالیت‌های بیشتری نسبت به استفاده از فناوری‌های جدید داشته باشند.

جدول ۴. نتایج تحلیل واریانس (آنوا) مربوط به مقایسه بین مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان از لحاظ سن

شاخص آماری گروه‌ها	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
مدیریت اطلاعات شخصی	۱۰۳۳/۰۲۸	۲	۵۱۶/۵۱۴	۰/۵۲	۰/۵۹۶

جدول ۵ نشان می‌دهد مدیریت اطلاعات شخصی در بین دانشکده‌های مختلف با توجه به سطح معناداری ۰/۰۴ در فاصله اطمینان ۰/۹۵ تفاوت معناداری دارد ($P < 0/05$). با این حال، با توجه به نتایج تحلیل واریانس نمی‌توان اظهار داشت که یک گروه با

یازده گروه دیگریا تمام گروه‌ها با یکدیگر متفاوت هستند. برای بررسی الگوی تفاوت میانگین‌ها از آزمون تعقیبی توکی استفاده شده است. آزمون توکی اختلاف معناداری را میان جفت جفت گروه‌ها (دانشکده‌ها) نشان نداد و این معناداری به دست آمده می‌تواند به علت خطای میان گروهی باشد.

جدول ۵. نتایج تحلیل واریانس (آنوا) مربوط به مقایسه مدیریت

اطلاعات شخصی دانشجویان از لحاظ دانشکده محل تحصیل

شاخص آماری گروه‌ها	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
مدیریت اطلاعات شخصی	۱۹۹۰۹۳/۰۳۲	۱۱	۱۷۳۵/۷۳۰	۱/۸۳	۰/۰۴

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به اهمیت و ضرورت مدیریت اطلاعات شخصی و مسائلی که ممکن است دانشجویان در مدیریت اطلاعات شخصی خود با آن روبه‌رو شوند و تأثیر مثبتی که دانش، نگرش و هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی می‌تواند بر افزایش توانایی رفع نیازهای اطلاعاتی و مدیریت صحیح فضای شخصی اطلاعات بگذارد و در نتیجه سبب افزایش کارایی افراد در استفاده بهینه از اطلاعات شود، در این پژوهش سعی شد تا وضعیت مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان تحصیلات تکمیلی از سه جنبه دانش، نگرش، و هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی براساس مدل جونز بررسی شود.

میانگین میانگین‌های دانش، نگرش و هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان تحصیلات تکمیلی که برابر با ۳/۰۲ است، نشان می‌دهد مدیریت اطلاعات شخصی آنان در کل در حد مطلوب است. اما برای تحلیل بیشتر، دانش، نگرش و تک تک هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی بررسی شد. میانگین هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان تحصیلات تکمیلی که برابر با ۲/۸۶ است

نشان‌دهنده حدّ متوسط هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی است. مقایسه هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی با دانش و نگرش آنان نشان می‌دهد با وجود اینکه دانشجویان دانش و نگرش بالایی نسبت به مدیریت اطلاعات شخصی بیان کردند، سطح فعالیت‌های آنها پایین‌تر است. در پاسخ به علت آن می‌توان به پاسخ دانشجویان (۵۶٪) به پرسش‌بازی که در انتهای پرسش‌نامه قرار گرفته و طی آن از آنها خواسته شده بود تا پیشنهادهایی در زمینه مدیریت اطلاعات شخصی ارائه دهند و یا در یادداشت‌هایی که دانشجویان کنار برخی از پرسش‌ها در پرسش‌نامه نوشته بودند، اشاره کرد. دانشجویان این نکته را مشخص کردند که نسبت به بسیاری از عناصری که در پرسش‌نامه آمده است اطلاعات کافی ندارند و با بسیاری از آنها برای اولین بار مواجه شده‌اند. دانشجویان مقاطع دکتری و کارشناسی ارشد برای انجام کارهای روزمره بسیاری از وقت خود را با رایانه سپری می‌کنند. آنان حجم سنگینی از درس‌ها و کارهای کلاسی و تحقیقاتی دارند و ممکن است فرصتی برای آموزش و یادگیری انواع راهبردهای مدیریت اطلاعات شخصی نیابند. در نتیجه، ممکن است فعالیت‌های ضعیفی داشته باشند ولی به اهمیت و ضرورت مدیریت اطلاعات شخصی واقف هستند و نیاز به آموزش در این زمینه را حس می‌کنند.

برای بالابردن سطح دانش، نگرش و فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان دکتری و کارشناسی ارشد، پیشنهادهایی در زیر آورده شده است:

۱. بروشورهایی جامع و مختصر برای معرفی و توجیه فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی منتشر و توزیع شود تا عملکرد دانشجویان را ارتقا دهد.
۲. کارگاه‌های علمی با استانداردهای لازم و در سطحی پیشرفته برگزار شود، تا دانشجویان دکتری و کارشناسی ارشد از آنها بهره لازم را ببرند.
۳. با توجه به اینکه دانشجویان آشنایی اندکی با ابزارهای مدیریت اطلاعات شخصی داشته‌اند، پیشنهاد می‌شود کارگاه‌هایی برای معرفی ابزارهای مدیریت اطلاعات شخصی با توجه به رشته‌های تحصیلی دانشجویان برگزار شود.

۴. با توجه به اینکه دانشجویان در میان هفت فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی، عملکرد ضعیفی در فعالیت‌های نگهداشت و مدیریت جریان اطلاعات داشتند، پیشنهاد می‌شود آموزش‌های بیشتری در این زمینه ببینند.

۵. از آنجاکه عدم پاسخ‌گویی به برخی از پرسش‌های پرسش‌نامه ناشی از ناآگاهی و نداشتن اطلاع کافی درباره مدیریت اطلاعات شخصی است، می‌توان با اختصاص دادن واحدهای درسی در دوره کارشناسی، دانشجویان را با مفاهیم مدیریت اطلاعات شخصی آشنا کرد.

پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده

۱. پژوهشگران آتی می‌توانند به بررسی مدیریت اطلاعات شخصی افراد در فضاهای شخصی متنوع مثل ایمیل‌ها، بوک‌مارک‌ها و وبلاگ‌ها بپردازند.
۲. در این پژوهش مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان تحصیلات تکمیلی بررسی شد. در پژوهش‌های بعدی می‌توان به بررسی مدیریت اطلاعات شخصی افرادی مثل اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و هنرمندانی مثل عکاس‌ها، نقاش‌ها و... که با حجم انبوهی از اطلاعات سروکار دارند، پرداخت.

منابع

- آموزنده، مهدیه (۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر بر مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزهراء در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰، پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه الزهراء، تهران.
- زوارقی، رسول؛ صفایی، میکائیل (۱۳۹۱). «مدیریت اطلاعات شخصی (PIM): مروری بر مفاهیم»، فصلنامه علمی-پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، ۲۷(۴)، ۱۰۵۳-۱۰۸۱.
- عبداللهی، لیلا (۱۳۹۰). استفاده اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران از ابزارهای مدیریت اطلاعات شخصی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران.

- Barreau, D. K. (1995). Context as a factor in personal information management systems. *Journal of the American Society for Information Science*, 46(5), 327-339.

- Barreau, D. K.; Nardi, B. A. (1995). Finding and reminding: File organization from the desktop. *SIGCHI Bulletin*, 27(3), 39-43.
- Bellotti, V.; Ducheneaut, N.; Howard, M.; Smith, I.; Neuwirth, C. (2002). Innovation in extremism: Evolving an application for the critical work of email and information management. In *DIS'02: Proceedings of the Conference on Designing Interactive Systems* (pp. 181-192). New York, NY, USA: ACM Press.
- Bergman, O. (2013). Variables for Personal Information Management Research, *Aslib Proceedings*, 65(5), 464-483.
- Boardman, R. (2004). *Improving tool support for personal information management*. Phd diss., Department of Electrical and Electronic Engineering, Imperial College, London University, London. Available at: http://www.richardboardman.com/docs/thesis_submitted_bound.pdf (Accessed 2 Sept. 2013).
- Capra, R. (2009). A survey of personal information management. Available at: <http://pimworkshop.org/2009/papers/capra-pim2009.pdf> (Accessed 28 Oct. 2012)
- Case, D. O. (1991). Conceptual organization and retrieval of text by historians: The role of memory and metaphor. *Journal of the American Society for Information Science*, 42(9), 657-668.
- Cole, I. (1982). Human Aspects of Office Filing: Implications for the Electronic Office. In *Proceedings of the Human Factors Society, 26th Annual Meeting*, edited by Richard E. Edwards, 59-63. Santa Monica: Human Factors Society.
- Deng, T.; Feng, L. (2011). A survey on information re-finding techniques. *International Journal of Web Information Systems*, 7(4), 313-332.
- Fertig, S., Freeman, E.; Gelernter, D. (1996). "Finding and reminding" reconsidered. *SIGCHI Bulletin*, 28(1), 66-69.
- Jones, W. (2008). *Keeping found things found: The study and practice of personal information management*. Amsterdam: Morgan Kaufmann Publishers.
- Kwasnik, B. H. (1991). The importance of factors that are not document attributes in the organization of personal documents. *Journal of Documentation*, 47(4), 389-398.
- Lansdale, M. W. (1988). The psychology of personal information management. *Applied Ergonomics*, 19(1), 55-66.
- Majid, S.; San, M. M.; Tun, S. T. N.; Zar, T. (2010). Using Internet Services for Personal Information Management. In Serap Kurbanoglu et al. (Eds.). *Technological Convergence and Social Networks in Information Management: Second International Symposium on Information Management in a Changing World, IMCW 2010, Ankara, Turkey, September 22-24, 2010.*, Volume: 96, 110-119. Available at: <http://by2010.bilgiyonetimi.net/bildiriler/majid.pdf>. (Accessed 16 Nov. 2012)
- Malone, T. W. (1983). How do people organize their desks? Implications for the design of office information systems. *ACM Transactions on Information Systems (TOIS)*, 1(1), 99-112. Available at: <http://130.102.79.1/~id/projects/mailstacker/papers/malone.pdf> (Accessed 16 Nov. 2012)
- Osae Otopah, F.; Dadzie, P. (2013). Personal information management practices

- of students and its implications for library services. *Aslib Proceedings: New Information Perspectives*, 65(2), 143-160.
- Paré, F. X. (2011). *Personal information management among office support staff in a university environment: an exploratory study*. Doctoral dissertation, School of Information Studies, McGill University, Montreal.
 - Song, G.; Ling, C. (2009). The Roles of Profession and Gender in Some PIM Tasks. In Michael J. Smith and Gavriel Salvendy (Eds.). *Human Interface and the Management of Information: Designing Information Environments, 13th International Conference on Human-Computer Interaction, HCI International 2009, San Diego, California, USA, July 19-24, 2009*, 429-436.

